

Eurole üleminek peab saama Eesti järgmiseks eesmärgiks.

Keit Pentus

REFORMIERAKONNA AJALEHT

NR. 7 (118) NOVEMBER 2008

PAREMAD UUDISED

FOTO: REFORMIERAKOND

Peaminister ja reformierakonna esimees Andrus Ansip konverentsil Restart esinemas.

Majandusele ühiselt uus hoog!

Novembri keskel toimus Tallinnas majanduskonverents Restart, kus Refomierakonna kutsel esinesid Eesti majanduse suurkujud ja ülemaailmselt tuntud finantsspetsialistid, kes jagasid oma pikaajalist kogemust ja aitasid otsida lahendusi muutunud maailmamajanduse väljakutsetele.

On aeg üheskoos mõelda, kuidas langetada tänases ülemaailmse finantskriisi olukorras Eesti jaoks parimad otsused. Selleks peame kriitilise pilguga hindama oma senist tegevust ja tulevikuplaane, et saaksime parema hooga õiges suunas edasi liikuda. Majanduskonverentsil Restart püüdsid maailma oma ala tippspetsialistid koos Eesti elu edendajatega leida vastuseid küsimusele, milline saab olema Eesti tulevik ja

kas teha seda oma majandust riigistades või pakkudes tuge ettevõtjale, et keerulisel ajal paremini hakkama saada.

Majanduskonverentsi Restart esinejateks olid Euroopa Komisjoni asepresident Siim Kallas, Rootsi majandusanalüütik ja üks noorema põlvkonna aktiivsemaid liberaalse majanduspoliitika eestkõnelejaid Johnny Munkhammar, iga-aastase majandusvabaduse indeksi koostamise eest vastutav endine USA asevä-

lisminister Terry Miller Heritage Foundationist, Rootsi Riigikassa peadirektor Bo Lundgren, innovatsioonikonsultant Pekka Roinne, justiitsminister Rein Lang ja ettevõtja Viljar Arakas.

Konverentsi diskussioonipaneelides arutlesid majanduse tuleviku üle Tallinna Ülikooli rektor Rein Raud, Gild Bankers juhtivpartner Rain Tamm, Eesti Panga asepresident Andres Sutt ja Skype Eesti tegevjuht Sten Tamkivi. Konverentsipäeva võt-

tis kokku Reformierakonna esimees ja peaminister Andrus Ansip, otsides vastust küsimusele: kuidas edasi, Eesti.

Veebi kaudu jälgis konverentsi otsepilti üle 200 inimese. Majanduskonverents Restart oli korraldatud Liberalismi Akadeemia ja Euroopa Liberaalse Foorumi abiga Friedrich Neumanni Fondi ja Euroopa Parlamendi toetusel.

Konverentsist loe veel lk 2, 3 ja 5 ja vaata veebist <http://www.re-start.ee/>

[INTERVJUU]

**Johnny Munkhammar:
vabaturule
ei ole
alternatiivi**

| lk 2

[UUDIS]

**Siim Kallas:
usalduse taastamine
võtab aega**

| lk 3

[EESMÄRK]

**Rein Lang:
ettevõtlus-
vabaduse
tagamiseks
on veel
piisavalt teha**

| lk 3

[SELLES LEHES VEEL]

**Ekspert: tööturu vabadus
aitaks Eestit edasi**

| lk 5

**Piirkondades valmistatakse
valimisteks**

| lk 7

[JUHTKIRI]

Uus start

Jalgpall on tore mäng. Maailma kõige populaarsem sportmäng. Kes siiski ei tea, siis selle põhimõte on lihtne: eesmärk on saada pall vastase värvasse varem kokku lepitud reegleid järgides. Lihtne, eks? Aga kujutage nüüd ette, kui võistkond ei ole varem reeglites kokku leppinud? Täielik segadus! Üks mängija lööb palli auti ja tõstab käed võidukalt ülesse. Teine lükkab vastase pikali ja peab ennast võitjaks. Kolmas istub niisama kohapeal, sest ta ei oska kuhugi minna ega teagi, miks ta peaks seda tegema.

Majanduses omad reeglid

Lihtsustatult on eelnev piisavalt labane näide sõnastatud eesmärkide ja vahendite olulisuse kohta. Kui sa tead, kuhu sa lähed, on sul võimalik sinna kohale jõuda. Kui sa tead, kuidas on võimalik sinna kohale jõuda, jõuad sa kohale kiiremini. Reformierakonna korraldatud majanduskonverentsil Restart arutasid ettevõtjad ja otsustajad novembri keskel reeglite, eesmärkide ja vahendite üle.

Majanduskonverentsil Restart õeldi välja palju eesmärke, mille peale enam-vähem kõik saalisolijad omaette noogutasid, nagu euro kasutuselevõtt esimesel võimalusel. Peaminister on selleks kutsumas kokku n-ö eurotöögruppi, mille ülesanne on hoida silma peal eesmärgil võtta 2011. aasta 1. jaanuaril Eestis kasutusele euro. Raske on seda mitte toetada.

Tööturg on jäänud suluseisu

Mitu piiri tagant konverentsile tulnud esinejat kinnitas vaimustatult, et Eesti on üledukas näide sellest, kuidas käsumajandusest on häämmastavalt lühikese ajaga saanud üks vabamaid majandusi maailmas. Maailma majandusvabaduse indeksi arvestuses on Eesti esirinnas igal pool. Välja arvatud ühes valdkonnas – tööturu vabaduses. Siin oleme jäänud jalgpalliterminit kasutades suluseisu ja selle iluvara parandamine on üks lähitulevikus vajalikke samme. Faktid, mida konverentsiettekannetes esitati, olid veenvad: mida vabam on majandus, seda suurem on riikide rahvuslik jõukus, mis jõuab kõigi ühiskonnaliikmeteni.

Oma südikas kõnes, millest jagus ajakirjanikele materjali väga mitme uudise jagu, rõhutas justiitsmi-

nister Rein Lang vajadust ettevõtlust soodustavate muutuste järgi õiguskeskkonnas. Riigikogul on vastutus menetleda kiiremas korras lõpuni uus töölepingu seadus, kaotada tuleb osaühingu asutamisel nõutud ja tänaseks iganenud 40 000 krooni tingimus. Omaette tähelepanu pälvis Langi mõte, et ühegi kohtuasja menetlemine erinevates kohtuastmetes ei tohiks kesta kauem kui sada päeva. Et otsus saabuks kiiremini. Eriti majandusajades, mille arutamine seni mõnikord vintsutab ettevõtjaid aastaid.

Pingutame koos

Võimaluses anda Eesti majandusele uus hoog ei kahtle keegi, küsimus on ainult millal ja kuidas. Millistes reeglites lepitati Restardil kokku? Kuna saalis viibisid valdavalt ettevõtjad ja majandusvaldkonnaga tihedalt seotud inimesed, pole põhjust imestada, et keegi ei vaielnud vastu liberaalsete mängureeglitega jätkamisele. Vaba turg ja võimalikult väikesed riiklikud regulatsioonid peavad olema kokku lepitud reegliteks.

Oleme viieteistkümne aastaga jõudnud majanduse mudaliga esiliigasse, sest meil olid konkreetsed ja suured eesmärgid. Nüüd on vaja sihtida veel kõrgemale. Maailma parimate hulka. Vahe-eesmärgid nagu euro kasutuselevõtt ja vabam ettevõtluskeskkond saavad olema meie poolt värvasse löödud pallid, mis aitavad meil võiduni jõuda. Strateegia on paigas, vile on kõlanud. Ja veel üks võrdlus lõpetuseks. Jalgpallimäng toimub iga ilmaga. Nii ei ole ka majanduses põhjust nuriseda kliima halvenemise üle. Tuleb edasi pingutada. Teistest võistkondadest paremini.

Vabale turule pole alternatiivi

FOTO: REFORMIERAKOND

Konverentsil Restart esinenud Rootsi majandusanalüütik ja kommentaator Johnny Munkhammar ütles intervjuus Parematele Uudistele, et maailma kogemus kinnitab: kestev kiire majanduslik areng on saavutatav vaid läbi põhjalike reformide ja riigipoolse regulatsiooni otsustava vähendamise.

Ütlesite oma esinemises, et praeguses üleilmses finantskriisis on oma roll poliitikute tegematajätmistel ja märkisite, et poliitikutel teavad küll, mida kriisilukorras vaja teha on, aga neil on vaja mõelda sellelegi, et saada tagasi valitud. Küsiksin provotseerivalt: kas demokraatlik ühiskonnakorraldus on vabaturumajandusega vastuolus?

Winston Churchill on öelnud, et demokraatia on kõige halvem valitsemise vorm, kuid paremat pole ka kuskilt võtta. Olen veendunud, et poliitiline vabadus on igal juhul ja igasuguse kahtlusega vajalik, et vaba turg saaks toimida. Kaheteistkümne eduka läänemaailma reformiriigi kogemustele viidates ütlen oma raamatus „Guide to Reform”, et on siiski võimalik teha reforme, nende vajalikkust selgitada ja saada ka tagasi valitud. See tähendab, et kui teed õiget asja, siis valijad mõistavad seda. Kõik sõltub liidritest, õigesti valitud strateegiast, tegevuse sisust.

Mida ütlesite neile, kes 2008. aasta finantskriisi võrdlevad 1929. aasta omaga? George Soros on öelnud, et see on isegi hullem. Kuivõrd on varasemast kogemusest õppust võetud? Kas poliitikutel on viimastel kuudel teinud õigeid otsuseid?

On sarnasusi ja erinevusi. Majanduses on alati langusi ja tõuse. Tekkivad mullid ja need lõhkevad. Ent kui vaatame pikemat ajaperspektiivi, siis selgub, et need on olnud vaid teekonarused ja üldine areng on läinud ülesmäge. Majandus muutub, kriiside põhjused on erinevad. Sajandivahetusel oli börsil internetimull, praegu on kriisi põhjus laenu ja kinnisvaramull. Kaheksakümmend aastat tagasi oli üheks põhjuseks tagasilangus põllumajanduses. 2008. aasta kriis on esimene, mis on tõeliselt globaalne ja puudutab kõiki riike. Kuid tegu on poliitikute mõõdalaskmistega, mitte turumajanduse läbikukkumistega. USA-s on

Johnny Munkhammar esinemas konverentsil Restart.

põhjus rahanduspoliitilised valeotsused, liiga liberaalne laenupoliitika. Nüüd oli vaja valitsuse sekkumist. Pikemas perspektiivis ei ole aga valitsuse sekkumine turumehhanismide toimimise õige. See ei hoia kriise ära. Turg tasub usaldada.

maailma riikides. Viimastel aastatel eriti märkimisväärselt. Globaliseerumisest saavad kasu kõik. Tõsi, just globaliseerumine võimaldas praegusel kriisil mõne kuuga USAst üle kogu maailma levida. Kuid see on vaid väike ebameeldivus võrreldes globaali-

omandades kaasa ka oma poliitilised vaated, mõjub avatud ühiskonnale halvasti, taotleb mingeid muid eesmärke, kui vaba äritegemine?

Risk on olemas. Kuid on hulgaliselt näiteid, et näiteks Araabia riikide või Hiina kapitali osalus ei too kaasa midagi halba. Vastupidi. Annab täiendavaid vahendeid, aitab ettevõtetel ja tervetel turgudel areneda, uuele tasemele jõuda. Stockholmis kuulub näiteks araablastele ja toimib hästi. Tuleb muidugi eristada kapitali, mis taotleb majanduslikke huve ja soovib olla hea peremees ettevõttele, kuhu seda paigutatakse, sellest kapitalist, mis kannab mingeid suurriiklikke eesmärke. Sellisel juhul tasub olla ettevaatlik. Ent mõju on ka teistpidine küsimuses kirjeldatule: vabale turule paigutatud kapital mõjutab ka päritoluriiki suurema avatuse suunas. Eestil tasub muidugi olla ettevaatlik ühest oma naaberriigist pärit kapitaliga. Ja ka Euroopal tasub tähelepanelikult jälgida, kas Vene

Avatud ühiskonnad ja avatud majandused kogeavad palju väiksemaid tagasilangusi kui SULETUD RIIGID JA SULETUD MAJANDUSED.

Kuidas üldse hinnata globaliseerumise mõju praegusele kriisile? On see pigem hea või pigem halb?

Esiteks on kindel, et avatud ühiskonnad ja avatud majandused kogeavad palju väiksemaid tagasilangusi kui suletud riigid ja suletud majandused. Kui majandus on avatud ja ettevõtetel erinevad omanikud, on riskid jagatud. Globaliseerumine toodab heaolu. Elatustase tõuseb ja vaesusrisk väheneb paljudes

seerumisega seotud heade asjadena.

Ütlesite oma esinemises, et ei nõustu mõttega, mida on öelnud president Sarkozy. Et Euroopa peaks vältima võimalust, kus mujalt tulnud kapital otab üles Euroopa pangad ja ettevõtted. Kuid kas pole siin oht, et kapital riikidest, kus demokraatiaga asjad korras ei ole, toob riigiga tihedalt seotud kapitali abil ettevõtteid

firmad tahavad vaid müüa naftat ja gaasi või taotlevad mingeid kaugemaid poliitilisi eesmärke.

Praeguse kriisi üks põhjuseid öeldakse olevat turu liigne vabadus. Võimalus kaubelda tuletisväärtpaberitega, mida tagati omakorda vaid väärtpaberite, mitte reaalse rahaga. Kas vajame suuremat reguleerimist või peaks turg jääma vabaks ja võimalikult väheste piirangutega?

Mina olen veendunud vabaturu toetaja ja usun turu tervendavasse jõusse. Valitsused toetavad praegu ettevõtteid ja panku, kellel on raskused, ostavad nende osakuid, annavad tagatisi ja laene. Kuid on oluline, et valitsused võimalikult kiiresti tõmbuksid turult tagasi. Esimesel võimalusel. Ettevõtteid leiavad uued omanikud, raha liigub arenevatele turgudele, asjad lähevad paremaks, heaolu suureneb kogu maailmas. Reegleid on muidugi vaja ja turul toimuv peab olema aus ja läbipaistev, aga reeglid ei tohi vaba turu takistada. Siin on valitsuste roll leida õige tasakaal.

Kui soovite lõpetuseks midagi veel öelda Eesti rahvale ja Eesti valitsusele, siis palun!

Esitaks tahaksin Eestit tunnustada väga edukate reformide eest, mis viimase viieteistkümne aastaga on üles ehitanud tõeliselt vaba turuga majanduse ja kiirelt areneva riigi. Soovin teile edu ja olen veendunud, et suudate reformidega jätkata. Praegu on muidugi vajalik kriisijuhimine, et olukord püsiks kontrolli all. Kuid kriis läheb mööda. Pidage silmas pikaajalisi eesmärke ka nende otsuste puhul, mida teete praegu.

Küsitles Peep Lillemägi

Siin Kallas: raha pole maailmast kadunud

Euroopa Komisjoni asepresident Siin Kallas ütles majanduskonverentsil Restart esinedes, et raha pole maailmast otsa saanud, küsimus on vaid selles, kes suudab pakkuda atraktiivset majanduspoliitikat, mis meelitaks ligi investeringuid.

Kallase sõnul on kriisist väljumiseks ainuke tee aktiivne reformimine ja liberaalne majanduspoliitika. „Mitte kunagi pole suudetud majandust viia uuele pikaajalisele tõusule plaanimajanduse vahenditega. Avatud turg toob investeringuid, töökohad ja kasvu. On väga oluline, et turumajandus saaks uued võimalused, sest turumajandus ilma hästi korraldatud turuplatsita lihtsalt ei toimi,“ ütles Kallas.

„Iga reform on ajas ja ruumis unikaalne, vaja on head ideed ja tõhusat ning võimekat teostust. Väga oluline on suutlikkus veeenda ühiskonda reforme toetama, ainult siis saavad reformid edukad olla,“ lisas Kallas.

Kallas rõhutas, et vastutus

FOTO: PU

Siin Kallas lausus, et Euroopa Komisjonis mõistetakse kujunenud majandusolukorra tõsidust ja töötatakse selle nimel, et valida parimad otsused.

rahva ees lasub eliidil, sealhulgas ärieliidil. „Ebaeetiline käitumine äratav viha ja see ei ole hea vaba õhkkonna tekkele, mida vajame edukate reformide läbiviimiseks ja seeläbi majanduse elavdamiseks.“

Kallas jahutas veidi konverentsil osalenute optimismi, kes neile korraldatud SMS küsitlusega hindasid, et Eestis pöörduv

majandus taas tõusule aasta pärast. Euroopa Komisjoni asepresidendi arvamusel jõutakse majanduskriisist välja alles 3-4 aasta pärast, see on tema sõnul just aeg, mis kulub Euroopa majanduskasvu taastamiseks. Usalduse taastamine võib aga aega võtta kuni kümme aastat.

Reformierakonna pressiteenistus/PU

Reformierakond kavatseb Tartus valimised võita

Novembri alguses Tartus hotelli London konverentsisaalis peetud Reformierakonna piirkonna üldkoosolekul seati eesmärgiks võita 2009. aasta kohalikud valimised Tartus.

Üldkoosolekul esinenud Tartu linnapea Urmas Kruuse sõnul on Reformierakond näidanud võimul olnud perioodi jooksul Tartus stabiilset linnavalitsemist, parandades märgatavalt tartlaste heaolu. „Õigeid otsuseid tehes oleme saavutanud linnarahva

poolehoiu ja usalduse. Oleme veendunud, et meie tööd linnarahva hüvanguks tunnustatakse valimisvõidu näol ka järgmistel valimistel,“ ütles Kruuse.

Linnapea lisas, et valimisteni on jäänud vähem kui aasta ning kindlasti muutuvad aktiivsemaks ka opositsioonijõud. „Reformierakonna eesmärk seevastu on mitte langeda poliitilise mudalooptamise tasandile ning vältida populismi,“ sõnas Kruuse.

„Tartu on üks Eesti kasvukeskustest, mille dünaamilisus põhineb ennekõike tugeval rahvus-

vahelisel akadeemilisel mainel ja Tartu siseriiklikul rollil haridus-, teadus- ja meditsiinikeskusena. Tartu on tõestanud ennast elamisväärase linnana Eestis, kuid meie soov on kujundada Emajõe-Ateenast parima elukeskkonnaga linn kogu Euroopas,“ lisas Kruuse.

Reformierakond võitis 2005. aastal toimunud kohaliku omavalitsuse valimised Tartus, kogudes 11 243 linlase toetuse ning saades sellega 49 Tartu linnavolikogu kohast 19.

Reformierakonna pressiteenistus

[LENDORAV]

Rein Langil hulk plaane ettevõtluse olukorra parandamiseks

Justiitsministri lennukas esinemine majanduskonverentsil Restart näitab, et Reformierakond, kellel jagub endiselt värskeid mõtteid ja julget pealehakkamist Eesti elu paremaks kujundamisel, väärib varuga kõige ettevõtjasõbralikuma erakonna tiitlit.

KUU PÄHKEL...

- Majanduskonverents Restart. Vai on löödud maasse majandusele uue hoo andmiseks.
- Esimene lumi. Andrus Ansip ja teised sportlikud reformierakondlased saavad varsti suusatada.
- Jõustus viisavabadus USA ja Austraaliaga. Näitab, et Eesti usaldusväarsus maailmas järjest kasvab.

...JA TÜHI KOOR

- Täitus kolm aastat Tallinna linnaviletsust: halvamaitselised korteritehingud, maamaksu 2,5-kordne tõus ja linna propagandakulutuste ebamõistlikult suur kasv.
- Ajalehtede keskendumine vaid õudsetele uudistele. Tapetakse hulgi, sõidetakse ennast autoga surnuks, ahistatakse lapsi. Eestis on siiski palju head ja ilusat.
- Läti suurpanga riigistamine. Lõunanaabrite probleemid tunduvad kaugelt vaadates ka Eesti omad.

[LÜHIUUDISED]

Nii spordis kui ettevõtluses peavad kehtima ausa mängu reeglid.

Lang ja Arakas: võlusõna on konkurents

Reformierakonna korraldatud majanduskonverentsil Restart esinenud justiitsminister Rein Lang ja ettevõtja Viljar Arakas kinnitasid, et võimalikult vaba majanduskeskkond tähendab rikkamat riiki. Justiitsminister toonitas, et vaba konkurents tuleb rakendada riigi sunniga, aga sellel peab olema ühiskonna mandaat.

Eesti praegust majanduskeskkonda kommenteerides ütles Lang, et vaba konkurentsi vajaduse tajumine meie ühiskonnas tervikuna on tema hinnangul kahjuks küsitav. „Riigi ja valitsuse ülesanne on vaadata läbi maksuseadused ja täiendada neid uuele majandussituatsioonile vastavaks. Samuti on vajadus kehtestada mõistuspärane piir, kustmaalt alates algab registreeritud ettevõtlus,“ lausus Lang.

Arakase sõnul on aeg Eesti ettevõtluse järgmiseks tulemiseks. „Valitsuse ülesanne on ühiskonnale kommunikeerida ja selgitada, kuidas plaanitakse olukorraga toime tulla ja tegutseda. Meil ei ole probleeme, meil on võimalused. Parimad ettevõtted saavad aluse kõige raskemates oludes. Me oleme turumajanduses haritud, kuid vajame kogemusi. Lähedus väga rikkale Skandinaaviale on suur ja jätkuvalt alakasutatud äriühimus,“ sõnas Arakas.

Nii Lang kui Arakas toonitasid, et Maastrichti kriteeriumite täitmine ja euro kasutuselevõtt on ülioluline, kuid eurost ainuüksi ei piisa. Oluliste vajadustena toodi esile uue töölepingu seaduse jõustamine, sotsiaalmaksule lae kehtestamine ja riigihalduskulude vähendamine.

Silver Pukk

Reformierakonna fraktsioon: toetame eurogrupi kiiret kokkutulemist

Reformierakonna fraktsiooni esimees Keit Pentus kinnitas, et minimaalne kärpe, milles 2009. aasta eelarve osas täiendavalt ilmselt kokkuleppele jõutakse, jääb miljardi krooni kanti.

„See miljardiline kärpe puudutab otseselt maksude väiksemat laekumist ja võiks jääda väljapoole igasugu vaidlusi,“ ütles Pentus. „Mõistlik oleks muidugi, kui täiendava kärpe suurus oleks oluliselt suurem, sest miljardilistest kokkuhoiust eelarve tasakaalu tagamiseks järgmisel aastal ei piisa.“

Keit Pentuse sõnul on Reformierakonna fraktsiooni ettepanek kärpida täiendavalt igapäevaseid tegevuskulusid. „See on ministrite jaoks arusaadavalt ebamugav, aga mugavaid lahendusi praeguses seisus enam olla ei saagi. Kui valik on riigiparaadi kokkutõmbamise ja näiteks suuremahuliste investeringute ärajätmise vahel, saab ilmselt iga vastutustundlik poliitik aru, mis on õige valik.“

Pentuse sõnul peab Reformierakonna fraktsioon tähtsaks ka peaministri juures tööd alustava eurogrupi kokkutulemist esimesel võimalusel. „Eurole üleminek on sõnades kõigi jaoks eesmärk number üks, aga eelarvekriteeriumi täitmise nimel tuleb sõnade kõrval paratamatult kõikides valdkondades järgmisel aastal ka reaalset kulusid kokku tõmmata. See nõuab poliitilist tahet ja igapäevast ettevalmistust, millele peaministri ettepanekul loodav eurogrupp keskenduma peaks.“

Eurogrupp peaks hakkama koondama võtmeministreid euroküsimuses, valitsusliidu fraktsioonide esimehi, Eesti Panga ja Kaubandus-Tööstuskoja presidenti.

[KOLUMN]

Heietamise aeg hariduspoliitikas on möödas

Hariduspoliitiliste küsimuste arutelu Riigikogu suures saalis viis kindla veendumuseni, et aastaid kestnud heietamine on ennast ammendanud ja aeg on asuda otsustamise juurde.

Suurem jagu tänaseid väiteid ja vastuväiteid, infot ja argumente, vähem või rohkem väljaarendatud ideesid kõlasid juba mitmendat-setmendat korda. On peetud foorumeid, koostatud strateegiaid ja hartasid, aga reaalsuses on kitsaskohad mõnelgi puhul veel kitsamaks läinud. Kumab läbi, et üsna paljud tegelikult teavad, mida tuleb teha, aga otsuste langetamist ja käiste üleskeeramist takistab nii väga eestipäraselt institutsionaalne kiivus ja kius. Sellest siis ka püüded mõtleme-veel-meeleolu ja kõikehõlmava konsensuse otsinguid lõpmatuseni pikendada.

Haridussüsteem aga, hõlmates pikka perioodi lastesõimest doktorantuurini (või elukestvast õppest rääkides lausa surmani), on juba puht-objektiivselt niikuinii väga suure inertsiiga. Võtab palju aega, enne kui otsuste elluviimine viib kõiki haridusastmeid ja –suundi hõlmava elavnemise ja kvaliteeditõusuni. Seda vähem tohime otsustamist ikka edasi lükata.

Vähemalt kolmes asjas tuleb otsused ära teha ja protsessid käivitada kohe praegu.

Üks on põhikooli- ja gümnaasiumiastme institutsionaalne lahutamine. Põhjendused kõlasid Reformierakonna fraktsiooni ettekandes ja ka mõnes teises kõnes piisava selgusega, nii et kõhklejad või keerutajad leiavad need stenogrammist hõlpsasti üles.

Teine on sihivõtt Eesti Ülikooli märksõnaga tähistatava kõrghariduskorralduse poole. Meie kõrghariduse kvaliteeti ei saa tagada ei jantlik pseudokonkureerimine olemasolevate kõrgkoolide vahel ega ressursside eelissuunamine ühesse nendest. Ainult konsortsiumi-laadne koostöö tugevaimate üksuste vahel võib veel soovitava tulemuseni viia.

Kolmas ja pikas vaates olulisim on õpetajakoolitus. Alustagem oma parimate õpetajate kogemuste toel niisuguse õpetajakoolituse ja kutsenõuete mudeli väljakujundamist, mis tõmbaks sellesse ametisse kõige helgemaid päid.

Eri õppeainete vaheliste seoste (loe: maailma terviklikkuse) tajumine ja selle viimine lasteni, integreeritud ainekavad, õppima, avastama, leiutama ja algatama ärgitamine teeb õpetajakutse loominguliseks ja atraktiivseks. Liikumine õpetajate palga olulise tõusu poole, nagu ka juba seadustatud stardiraha noorele õpetajale on väga õiged sammud, aga nendest ei piisa. Muuseas teataski haridusminister Riigikogu kõnetoolist, et stardiraha taotlejad (st koolidesse siirduvaid noori õpetajaid) on prognoositud palju vähem. See näitab, et mitte ainult vähene raha pole see, mis andekaid noori pedagoogiametist eemal hoiab. Ilmselt ei ole kool igav ja tüütu koht mitte ainult õpilastele (nagu pidevalt kuuleme), vaid ka neile, kes võiks nende õpetajaiks saada.

Ilmselt ei ole kool igav ja tüütu koht mitte ainult õpilastele (nagu pidevalt kuuleme), vaid ka neile, kes võiks nende õpetajaiks saada.

Innovatiivse õpetaja stipendiumi ideest (Reformierakond) peaks saama tõuge innovatiivse õpetajakoolituse süsteemi rajamiseks.

Miljonite eest uuendatud hooned ja tasuta kohutäis koolis on toredad asjad. Aga tähtsam on see, mida, kuidas ja mis tasemel neis hoonetes õpetatakse.

Paul-Eerik Rummo

Riik peab looma ettevõtlusele võimalikult soodsad tingimused

Riigikogus toimus Reformierakonna ettepanekul majanduskomisjonis algatatud riiklikult olulise teema „Eesti ettevõtluskeskkonna areng“ arutelu.

Ettekandega esinenud majanduskomisjoni esimees Urmas Klaas rõhutas oma esinemises, et majanduskasvu perioodil oli tootmine liigselt orienteeritud sisetarbimisele ning laenu põhise kasvuga kaanes töajookulude kiire kasv. „Tootlikkuse kasv ei ole aga viimastel aastatel olnud proportsioonis palgatõusuga.“

„Olukorra parandamiseks peab maksusüsteem olema lihtne, läbipaistev ja motiveeriv. Samuti ei tohiks riik maksupoliitikas teha järskke muudatusi. Võtmeküsimuseks on kindlasti ekspordi toetamine,“ rääkis Klaas.

Klaasi sõnul ei tähenda majanduskasvu järsk aeglustumine tingimata halba ettevõtluskeskkonda, küll aga tähendavat see seda, et ettevõtted peavad olema valmis kiirelt ümber orienteeruma.

„Kiiresti on vaja vastu võtta uus töölepingu seadus. Tänu sellele kasvab tunduvalt meie majanduse konkurentsivõime, sest vabaneb oma jäigast tööturust. See on selge abinõu majanduse uuele tõusule pööramisel. Mida paindlikumad ja tublimad on meie

Riigikogu majanduskomisjoni esimees Urmas Klaas soovib täna teha otsuseid, mille mõju ulatuks homsest päevast kaugemale.

töötajad uute oskuste omandamisel, uue ameti õppimisel, seda edukamad on meie ettevõtted üha karmistavas konkurentsis,“ lisas Klaas. „Tõsiselt tuleb panustada ka haridusse, elukestvasse õppesse ja mis samuti väga oluli-

ne: kõikidesse koolidesse tuleb sisse viia ettevõtlusõpe.“

Lõpetuseks lausub Klaas, et riik peab ennast senisest enam pöörama näoga ettevõtjate poole ning looma ettevõtlusele võimalikult soodsad tingimused.

Ettevõtjate ootusi stabiilse majanduskeskkonna järele ning ootusi haridussüsteemile kinnitas ka Riigikogu ees esinenud Kaubandus-Tööstuskoja juhatase esimees Toomas Luman.

Toomas Viks

Müra ohjamiseks seadused paika

Riigikogu keskkonnakomisjon arutas välisõhuseaduse ja sellega seotud määruste muutmise ettepanekuid, et võitlemine välisõhus leviva müra vastu muutuks tulemuslikumaks.

Riigikogu reformierakondlastest liikme ja müra kahjulikest mõjudest juba aastaid huvitunud Tõnis Kõivu sõnul paraneb seadusemuuda-

tuste jõustamisel inimeste tervelik olukord, mida tänane üha kasvav müra kahjustab. „Praegu puudub Tervisekaitseinspektionil maantee omanikule ette-

kirjutuse tegemiseks ja näiteks müraõkete rajamise kohustamiseks väidetavalt seaduslik alus,“ rääkis Kõiv. „Täpsed normid ja selge vastutus annavad kodanike

kätte tõhusad relvad liigse müra vastu võitlemiseks ja müratekitajate vastutuselevõtmiseks,“ lisas ta. „Keskkonnakomisjoni esimehega oleme teemat korduvalt arutanud. Olen veendunud, et komisjon seadusemuudatusi toetab, need jõuavad Riigikogu saali vastuvõtmiseks ja jõustuvad peatselt,“ rääkis parlamendisaadik, kelle sõnul on leviva müra kahjulik mõju inimese tervisele ammu tõestatud, ja seega tuleb üleliigse olmemüra vastu võidelda.

IPU

Maaelu arenguvõti on ettevõtlus

Oktoobri lõpus pidas Reformierakonna maaelu töörühm oma töökoosoleku Põlvamaal Saverna külakeskuses.

Võõrustajaks oli Valgjärve vallavanem Kaido Kõiv. Töörühm pidas tähtsaks, et kohalikud omavalitsused oleksid senisest enam huvitatud ettevõtluse arengust maapiirkon-

dades. Riigiasutuste ja omavalitsuste koostöö peaks olema suunatud sellele, et luua ettevõtluse arenguks soodsad tingimused.

Riigikogu majanduskomisjoni esimehe Urmas Klaasi hinnangul tuleb selleks senisest rohkem tähelepanu pöörata nii riigi kui ka kohalike teede seisukorrale, elektri ning joogivee kättesaadavusele.

„Järgmise aasta riigieelarves

jätub hajaasustuse programm, mille kaudu rahastatakse edasi kaevuprogrammi ja toetatatakse elektrita majapidamiste varustamist elektriga,“ ütles Klaas.

Maaelu töörühm tõi välja, et ministriumid peaksid maaelu arendamisel eeskuju näitama sellega, et rajaksid kaugtöökohti ministriumide majast väljas ja just maapiirkondades. Rajades töökohti maale, loome haritud inimestele võimaluse elada ja

töötada maal.

Reformierakonna maaelu töörühma kuuluvad Riigikogu liikmed Imre Sooäär, Rein Aidma, Igor Gräzin, Leino Mägi ja Lauri Luik ning erakonna liikmeid igast maakonnaorganisatsioonist. Töörühma juhiks on Reformierakonna Jõgeva- ja Tartumaa arendusjuht Terje Trei.

Janis Kukk, Reformierakonna Põlvamaa arendusjuht

Euroopa liberaalid: riigiabi pole lahendus

Euroopa Liberaalide, Demokraatide ja Reformipartei (ELDR) aseesimees Kristiina Ojuland osales 30.-31. oktoobril Stockholmis partei kongressil, kus formuleeriti liberaalide põhiseisukohad käesoleva majandusolukorra kohta maailmas.

Ojulandi sõnul peetakse kõige olulisemaks usu säilitamist liberaalsesse turumajandusse. „Oleme olukorras, kus räägitakse vabaturumajanduse lõpust ja vajadusest tagasi pöörduda Karl Marxi juurde. Liberaalide jaoks on selline lähemine naeruväärne. Meie, liberaalide jaoks on põhiküsimus vabaturumajanduse kaitsmine,” peegeldas Ojuland kongressil avaldatud seisukohti. Muuhulgas märgiti kongressil, et maailm ei vaja uut majanduskorda ega kapitalismi põhimõtete ülevaatamist. Iseasi on see, et globaalsed finantsturud eeldavad globaalselt orkestreeritud regulatsioone.

„Hetkel on tähtis reformida finantssüsteemi, vältides samal ajal majanduse ülereguleerimist ja tagasipöördumist proteksionismi. Euroopa liberaalid rõhutavad märksõnadena turuosalis-

Kristiina Ojuland on Euroopa Liberaalide aseesimees.

te vastutuse tõstmist. Oldi nõus sellega, et senised reeglid pangandus- ja kindlustussektoris vajavad kaasajastamist. Nagu ettevõtete siseselt, nii ka süsteemiselt üldisemalt tuleb aegajalt usaldusväärse ja efektiivse küsimused üle vaadata,” rääkis euroliberaalide aseesimees Stockholmis kõneldust.

„Praeguses olukorras pole vastuvõetav isikliku vastutuse ja enesemääramise alahindamine, need ongi liikumapanevad jõud poliitikas ja majanduses, kui me räägime demokraatlikust ühiskonnast. Nii nagu pole olemas riskivaba ettevõtlust, nii ei ole võimalik ka lõputult elada tuleviku arvel,” selgitas

Kristiina Ojuland liberaalide seisukohti Parematele Uudistele lisades, et maksumaksjate arvel turuosaliste vigade kinnimaksimine või riikide toetamine, kus elanikkond on võtnud ülejõukäiva laenukoormuse, pole tee maailmamajanduse tervenemiseks.

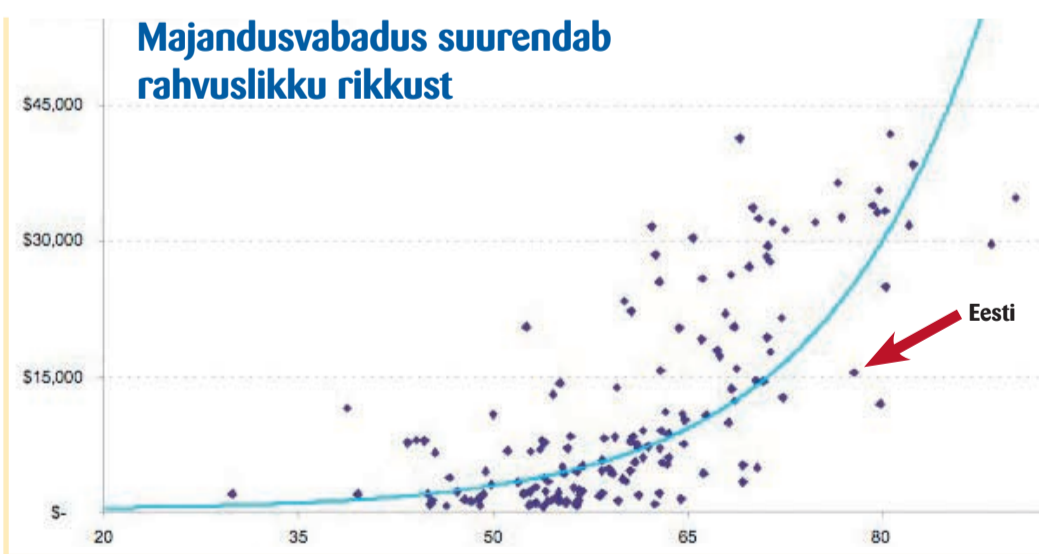
Kristiina Esop

Terry Miller: Eesti on majandusvabaduse maailmas kangeline

Majandusvabaduse indeks näitab Eestit eduka reformiriigina.

Restardi konverentsil esinenud Terry Miller on pikaajalise kogemusega karjääridiplomaat, kelle kompetentsi majandusspetsialistina iseloomustavad ametikohad USA asevälisministrina majandus- ja globaalküsimustes ning USA esindajana ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogus. Alates 2007. aastast Heritage Foundation'is töötav Miller vastutab Rahvusvahelise Kaubanduse- ja Ökonoomika-keskuse (CITE) juhina otseselt iga-aastase majandusvabaduse indeksi koostamise eest.

Terry Miller on Eesti kohta öelnud: „Eesti on omamoodi kangeline meie jaoks, kelle töö on seotud majandusliku vabaduse indeksiga, ning ma olen väga õnnelik, et saan

teiega ühineda (konverentsil Restart) tähistamiseks majanduslikku ja sotsiaalset progressi, mida te olete saavutanud, ning aidata ergutada veelgi suuremat liberaliseerimist tulevikus.” Maailma majandusvabaduse

indeksis on Eesti auväärsel 12. kohal. Eraldi äramärkimist väärib aga niigel positsioon tööturu vabaduse osas, siin on Eesti näitajad tublisti alla keskmise, et mitte öelda: viimaste seas.

Lisatud graafikult näeme Eesti kohta maailma majandusvabaduse indeksi graafikul. On tähelepanuväärne, et selle graafiku järgi otsustades: kui Eesti liiguks majandusvabaduse graafikul

veel veidi paremale (suurema vabaduse suunas), siis kaasneks sellega rahvusliku rikkuse kiire kasv (graafikul liikumine üles). Niisiis on, mille poole pingutada: majandusvabaduse täiendav suurendamine kas või tööturu liberaliseerimise näol looks rahvuslikku rikkust ja tooks kasu kõigile.

Allikas: Terry Milleri ettekanne konverentsil Restart

[KOOLITUS]

FOTO: LEA TAMMIK

Reformierakonna koolitusjuht Kadri Tamme

Võidu nimel

Paremudised jätkab ülevaadet kaks aastat tagasi alustatud kohalike liidrite koolitussarjast, mis peab viima 2009. aasta kohalike valimiste võiduni.

2007. aasta oktoobris toimunud Reformierakonna volikogu oli Liider 2009 koolitusprogrammi avalöögiks, see oli ka suureks ajendiks, et juba valimistele mõtlema hakata. Nii pidasid piirkonnad oma esimesed valimiste teemalised koosolekud ja lahendasid ka esimese koduse ülesande. See kõik oli aga ettevalmistus juba tõsisemate teemadega tegelemiseks.

1.-2. märtsil toimuski järgmine Liider 2009 koolitus Pärnus, millest osavõtt kujunes väga aktiivseks ja õhus oli tunda, et

Igal inimesel on kindlasti mõni mõte või lausa unistus ja neid kokku kogudes on võimalik välja valida just need, MIS VALIJATELE EMOTSIONAALSELT KÕIGE ROHKEM PAKUVAD.

piirkonnad on asja väga tõsiselt võtnud. Vähem tõsised ei olnud ka koolituse teemad. Liider 2009 teisel koolitusel rääkisime meeskonnatööst ja sellest, kuidas leida valimisteks õiged teemad. Meeskonna moodustamisest ja motiveerimisest rääkis kohalikele liidritele Reformierakonna piirkondade divisjoni juht Kalev Lillo. Samuti andis ta ülevaate, kuidas olid lahendatud

esimesed kodused ülesanded, kiitis tublimaid ja tõi välja parimad vastused. Kõik, kes koolitusel osalesid ja olid ka lahendanud koduse ülesande, leidsid ülesandele antud kommentaarid ja koolitusmaterjalid ilusate kaante vahelt. Liider 2009 koolitusprogrammi kaaned on kujundatud nii, et iga piirkonnajuht saab sinna kuni koolitusprogrammi lõpuni lisada uusi materjale, mis on talle ja tema meeskonnale abiks valimiste ettevalmistustel.

Teise teemaga esines koolitusel Riigikogu Reformierakonna fraktsiooni esimees Keit Pentus, kes rääkis sellest, kuidas leida õiged teemasid. Keit andis osalejatele palju häid ja lihtsaid mõtteid, kuidas juba täna alustada ettevalmistustega, nimetades kõige olulisemaks seda, et oma piirkonna inimestega on vaja suhelda ja küsida – mida on vaja, et sinu linn või vald oleks ideaalne koht elamiseks? Igal inimesel on kindlasti mõni mõte või lausa unistus ja neid kokku kogudes on võimalik välja valida just need, mis valijatele emotsionaalselt kõige rohkem pakuvad. Samuti peavad teemad olema realselt teostatavad ja esitatud kõigile arusaadavas keeles ning vastama just valijate vajadustele.

Kolmanda esinejana astus üles Reformierakonna endine peasekretär Eero Tohver, kes rääkis, kuidas Reformierakond on aastatega muutunud ja millised on olnud meie arengusuunad. Kui 1996. aastal läksime kohalikel omavalitsuste volikogude valimistel oma nimekirjaga välja 22 piirkonnas, siis 2005. aastaks oli see arv kasvanud 116 piirkonnani. Ka 2009. aasta valimistel loodame näha kasvutendentsi, kus saavad panuse anda kõik meie 170 piirkondlikku organisatsiooni. Ka erakonna liikmete arv on täna lähenemas 7000-le. Veel rõhutas Eero, et meil on põhjust oma erakonna üle uhked olla, sest oleme hetkel suurim erakond Riigikogus, meil on oma teemad, mida järjekindlalt ajame ning lai toetuspind nii erakonna sees kui ka valijate hulgas. Oleme loonud eeldused, kus võidu saavutamine toimub läbi professionaalse ettevalmistuse ja see muudab meid veel tugevamaks ja tõsiseltvõetavamaks.

Kadri Tamme

Ridala vallavolikogu liige ja Reformierakonna Ridala piirkonna esimees Reimo Nebokat Uuemõisa mõisahoone ees.

Reformierakond Ridalas: toetajaskond peab kasvama viiekordselt!

Oktoobris toimus Läänemaal Reformierakonna Ridala piirkonna koosolek, kus seati eesmärgid järgmise aasta kohalike omavalitsuste valimisteks. Lisaks piirkonna liikmetele oli külas Riigikogu liige Lauri Luik ja Reformierakonna maakondliku organisatsiooni juhatus.

Koosolekul oli kaks põhiteemat. Esiteks poliitiline olukord riigis, mida kirjeldas meile Lauri Luik. Teiseks Ridala piirkonna tegemised ja eesmärgid järgmiseks aastaks. Ühiselt võeti vastu eesmärk püüelda selles suunas, et 18. oktoobril 2009. a. hääletab vallast 350 inimest Reformierakonna kandidaatide poolt. Seda on viis korda rohkem kui eelmistel valimistel.

„Mul on hea meel tõdeda, et piirkonna inimesed on võtnud endale suure sihi silme ette. See näitab meie ühtset tahet juhtida kindlakäeliselt Ridala valda, lähtu-

des meie valijate huvidest,“ sõnas Reformierakonna Ridala piirkonna esimees ja Ridala vallavolikogu liige Reimo Nebokat.

Vallavolikogu liige Nebokat on ühes kolleegidega Reformierakonnast seisnud selle eest, et jätkuks toetus seltsielule, mis on üks reaalse vahend kutsumaks inimesi tagasi tulema oma kodukohta. Selleks sai loodud sel kevadel ka külaplats Haapsalu linna ja Ridala valla piirile Hiie tänavale.

Tõnu Parbus,
Reformierakonna Läänemaa arendusjuht

Martna kogub hoogu

Reformierakonna Martna piirkondlik organisatsioon loodi Läänemaal 2008. aasta kevadel. Meie liikmeskonnas on inimesi erinevatelt eluvaldkondadelt: koolilõpetaja, ettevõtja, üliõpilased jne. Oleme kõik tegusad ning aktiivsed inimesed.

Meie kõigi ühiseks jooneks on see, et tunneme muret kodukoha arengu pärast ja meie peamiseks eesmärgiks on ühiselt muuta ja edendada piirkonna elu paremaks. Reformierakonna Martna piirkondlikku organisatsiooni esindab üks liige ka vallavolikogus. Meie suurimaks sooviks on muuta meie kodupiirkond Martna ilusamaks ja kaunimaks.

Eesmärgi saavutamiseks teeme aktiivselt koostööd vallakoostööga, vallavalitsuse ning piirkonna elu edendavate MTÜde ja seltsidega. Oma jõuga püüame aidata kindlasti Rõude külalastel, kellel on plaanis külale ehitada

saun. Seda on sinna vaja ja kui meil on võimalik aidata, siis seda me kindlasti teeme.

Suheldes piirkonna elanikega, püüame kaardistada olemasolevaid valupunkte ja koostöös püüame leida probleemide lahendusi. Kindlasti on tähtsaks prioriteediks leida ja anda võimalusi noortele oma plaanide ja tegevuste elluviimiseks.

Noortele tahaks luua paremad vaba aja veetmise tingimused, kaasates neid endid ehitama ja korda tegema mänguväljakuid. Kui noored abistavad väljaku valmistamisel, siis olgem ausad, ei lõhuta ega rüüstata. Oma tööd hinnatakse ja seda ka hoitakse.

Ei saa eitada, et noored on meie järelkäijad ja tulevik. Anname endale aru, et noorte inimeste elujõulisus tagab piirkonna arengule jätkusuutlikkuse.

Mariliis Vahar,
Martna PKO juht

Kolm aastat linnaviletsust Tallinnas

Tallinna volikogu Reformierakonna fraktsiooni esimehe Remo Holsmeri hinnagul iseloomustavad keskerakondliku linnaviletsuse kolme aastast valitsemisperioodi halva- ja maamaksu 2,5-kordne tõus ja linna propagandakulutuste ebamõistlikult suur kasv.

P ealinnas kolm aastat võimul olnud ja järjest populaarsust kaotanud Keskerakonna vägitükkidest koostas Reformierakond järgneva ülevaate.

Linna K-televisiooni loomine läheb järgmise kolme aasta jooksul maksma 80 miljonit krooni. Propagandakulud on võrreldes möödunud aastaga kasvanud 26 miljonilt 43 miljonit kroonini.

2008. aasta algusest tõsteti maamaksu 2,5 korda (maksutõusu vastu koguti 7000 allkirja) ja Tallinna elanikele kodumaja ees

Remo Holsmer juhib Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni.

parkimiskaardi tasu 100 kroonilt 600 kroonini.

Keskerakond pole toetanud lasteaedadele makstava pearaha

suurendamist, mis võimaldaks lasteaedadel katta igapäevaseks majandamiseks vajaminevat kulutusi.

Algatatud on uut ebaõiglust tekitav elamuehitusprogramm, mille kohaselt hakatakse maksu- ja raha eest kortereid ehitama, teadmata täpselt, kellele neid vaja on.

Viimase viie aastaga on otsustuskorras müüdud 969 K-korteri 6,2 miljoni krooni eest. Kaks aastat tagasi koguti Edgar Savisaare vastu 100 000 allkirja, kui linnavalitsus tahtis maha müüa Vabaduse väljakut, kuid tehtud kriitikat pole linnapea omaks võtnud.

Suuri lahendusi ja visioone ei ole linnavalitsus välja pakkunud. Selle asemel on kulutatud hulga raha visioonikonverentside korraldamiseks.

Keskfraktsioon pole kolme aasta jooksul toetanud ühtegi sisulist opositsioonierakondade ettepanekut. Niisamuti on järjekindlalt vastu oldud Reformierakonna poolt välja pakutud rohelise pealinna statuudi tegemise ideele.

Reformierakonna pressiteenistus

Tallinna reforminoored: Eesti vajab poole rohkem veredoonoreid

Tallinna reforminoorte vere loovutamise ühisürituse käigus oktoobris Põhja-Tallinna Verekeskuses selgus kurb tõsiasi, et Eestis peaks olema kaks korda rohkem doonoreid, kui on praegu.

Õ nneks on doonorlus kasvavas tõusujoones ja doonorlus ei ole kasulik mitte ainult abivajajatele, vaid ka

doonoritele endale. Nimelt saavad doonorid oma „halvast“ verest lahti ja 72 tunni jooksul tekib juba uus veri.

Reforminoorte ühisürituse eestvedaja Sandra Nuudi sõnul läks ta esimest korda verd loovutama koos oma klassikaaslastega. „Tegin seda siis ja nüüd ikka sellepärast, et minu veri võib ükspäev kellegi elu päästa,“ ütles pikaajaline doonor Nuudi.

Tallinna Noorte Reformiklubi esimehe Allan Allmere jaoks oli vere

loovutamine esmakordne kogemus. „Pean ütleva, et protseduur on ülimalt lihtne ja koos vere loovutamiseks ei kesta see kauem kui tund aega. Kuigi mõte minna veredoonoriks tundus mulle esialgu natuke hirmutav, siis peale vere loovutamist olin rõõmus, et sai tehtud üks korralik heategu,“ lisas Allmere.

Tallinna reforminoored julgustavad kõiki terveid 18-60aastaseid naisi ja mehi verd loovutama minema.

Reformierakonna pressiteenistus

Põlva reformarid pidasid üldkogu

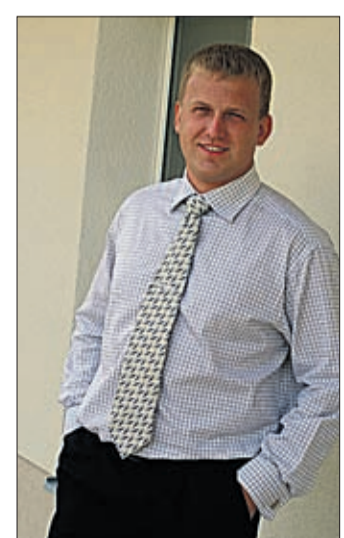
Selleks, et võita eelseisvad valimised Põlvamaal, kogunesid Reformierakonna Põlva maakonnaorganisatsiooni liikmed, Reformierakonna Võru ja Valga maakonnaorganisatsioonide juhatused, sõbrad ja toetajad oktoobris Põlva kultuuri- ja huvikeskusesse Reformierakonna Põlvamaa Üldkogule.

Üldkogul andis ülevaate riigis toimuvast peaminister ja Reformierakonna esimees Andrus Ansip. Reformierakonna esimees julgustas eestimaalasi aktiivselt kaasa lööma ja kandideerima aasta

pärast toimuvatel kohalike omavalitsuste volikogude valimistel.

„Igapäevast elu puudutavad otsused sünnivad koha peal, mitte Brüsselis ega Toompeal. Seega on võimalik otsuseid suunata ainult aktiivselt kaasa lüües omavalitsuse töös,“ ütles Andrus Ansip. Peaminister ütles, et inimesed peaksid senisest enam endasse uskuma. „Usaldage ennast, usaldage oma riiki ja oma riigi partnereid.“

Rääkides majandusest, ütles Andrus Ansip, et ettevõtjad peaksid end tänases majandus-situatsioonis rohkem usaldama. „Töövõtjatel on oluline kasvada oma tööjõu väärtust ja see saab toimuda läbi hea hariduse ning pideva enesetäiendamise.“ Andrus Ansip tunnustas Re-

Janis Kukku

formierakonna tööd Põlvamaal. „Reformierakond on maakonnas populaarseim ja teinud head tööd. Tean, et lähete ka seekord

kõikjal välja tugevaima programmi ning nimekirjaga, milles tasub kandideerida. Ja lisaks on teil austusväärne siht võita valimised kõikides omavalitsustes,“ kiitis erakonna esimees maakondliku organisatsiooni esimees.

Seejärel tutvustas Riigikogu liige Lauri Luik, kuidas on võimalik ja mida peaks tegema, et eelseisvad valimised võita. Üldkogul lõpetas Eesti suusakoondise peatreener Mati Alaver, kes pidas loengu teemal „Töö andekate inimestega“. Päeva juhtis Riigikogu majanduskomisjoni esimees Urmas Klaas.

Vahepaladena esinesid üldkogul Andre Laine oma tantsudega ja pisikesel kontserdiga ESTudio lauljad Külli Lokko juhtimisel.

Janis Kukku

Reformierakond – 14 aastat tööd Eesti nimel

14 aastat tagasi, 13. novembril 1994, liitus tollase Eesti Panga presidendid ja praeguse Euroopa Komisjoni asepresidendi Siim Kallase ümber koondunud uue erakonna algatusrühm Eesti Liberaaldemokraatliku Parteiga ning asutati Eesti Reformierakond.

Toona mõnesaja liikmega alustanud mõttekaaslaste seltskonnast on tänaseks välja kasvanud ligi 7000 liikmega Eesti juhtiv liberaalpoliitiline jõud.

„Kui Reformierakond oli inim-aastates veel pisike, siis olid esimestel üritustel kohal kõik paarsada liiget, mida me tänases päevas enam ette ei kujutaks. Siis oli see lihtsalt üks suur ja sõbralik seltskond, kes kõik soovisid sellist Eestit, kus igaüks on vaba tegelema ettevõtlusega ning riik on tõhus, kuid olemas vaid nendes kohtades, kus ta on hädavajalik, mitte ei laiuta ja ei tee inimeste eest otsuseid,“ kirjeldas Reformierakonna peasekretär Kristen Michal erakonna saamislugu.

Valimislubadused tähtsad

„Ka täna on samad asjad olulised – madalad maksud, ettevõtlike inimeste ja ettevõtjate kaitse, üksikisiku vabadus ise otsustada – need lihtsad liberaalsed väärtused on endiselt sammas-tekts, millele Reformierakond toetub. Ka tänasel päeval, mil riigid on üha jõulisemalt majandusse sekkumas, on meie mis-

sioon endine – tagada, et riik tegeleb sellega, millega ta tegelema peaks – tagab vaba turu reegleid ja ei ole ise sellel turul kaupleja. Nagu see oleks pidanud olema tänase kriisi eel, kuid vaba turu reeglite järelevalve ununes kõigis suurtes riikides maailma majanduskasvu ja keerulisi finantsinstrumente imetledes,“ ütles Michal.

Michali sõnul on Reformierakond end 14 aasta jooksul tõestanud usaldusväärse ja valijatele antud lubaduste eest seisva erakonnana. „Tihti on meile heidetud ette just liigset valimislubaduste järgmist, aga see on meie tee – olla truu oma valijatele ja nõuda lubaduste täitmist ka oma partneritelt,“ lausub Michal.

„Kindlasti tahaksime sooja käepigistusega tänada kõiki meie

partnereid erinevatest erakondadest ja organisatsioonidest. Tänu koostööle on Eesti Vabariik see, mis ta täna on: kõrgel kohal nii ülemaailmsete majandus- kui pressivabaduse indeksite järgi. Reformierakond poleks suutnud ega osanud seda vaid üksi teha ja me ka ei kirjuta ühtegi ajalooaamatusse, et tegime seda üksi – pole meie stiil. Samas ei ole reformide tee sugugi lõppenud – töölepingu seadus, avaliku teenistuse seadus, uued intsiatiivid majanduse elavdamiseks – kõik see on meie ja partnerite kaasabil tehtav. Töö Eesti edu nimel jätkub,“ lisas Michal.

Eesti edu peab jätkuma

Erakonna sünnipäeva puhul saatis esimees Andrus Ansip liikmetele pöördumise, milles

toonitas, et vajadus tugeva liberaalse erakonna järele on suurem kui kunagi varem. „Eesmärgid, mida täna ellu viime, on osa tervikust. Riigist, mida ühiselt ehitame. Reformierakonna ülesanne on hoolitseda, et Eesti Vabariigi sajandal juubeliaastal elaksime veelgi vabamas ja elujõulisemas riigis. Tunne vastutust hoolitseda Eesti edu jätkumise eest,“ kinnitas Ansip.

Reformierakonna maksureformide käigus on õnnestunud muuta reaalsuseks madal ja ühetaoline tulumaks, mis on praeguseks alanenud 26-lt 21 protsendini. Samuti on Reformierakond saavutanud tulumaksu kaotamise ettevõtetesse taasinvesteeritud kasumilt. Lubadus pensionid aastaks 2011 kahekordistada teostub plaanitud tempos ning alates 2004. aastast jõustati Reformierakonna eestvedamisel vanemahüvitise seadus, mis on oluliselt suurendanud sündide arvu Eestis.

Valitsuses edukaim

Reformierakond on läbi aastate kandnud kõikidest Eesti erakondadest kõige enam valitsusvastutust. 1995. a parlamendivalimistel sai Reformierakond 16,19% häältest ehk 19 kohta, 1999. aastal parlamendivalimistel 18 kohta, 2003. aastal taas 19 kohta. 2007. aasta parlamendivalimised võitis Reformierakond ülekaalukalt, saades 31 kohta Riigikogus.

Reformierakonna Noortekogu on ka Baltimaade suurim poliitiline noorteorganisatsioon, koondades üle 4000 noore.

Silver Pukk

[BLOGINURK]

Taavi Rõivas: ettevaatlik ehitaja mõtleb uuele töökohale

See, et statistika näitab Eestis tööpuuduse kasvu 3,8%-lt 6,2%-ni, ei tähenda veel justkui suurt õnnetust. Hoopis hullem märk on see, et ehitussektoris pole struktuursed muutused veel õieti alanudki.

Kui Eestis on ehitussektoris hõivatud üle 80 000 töötaja, on see suhtena töötajate koguarvu Euroopas kõige suuremate hulgas. Juba ainuüksi põlluarenduste eufooria peatumine on arvestatav tagasilöökk, aga peamine peitub siiski selles, et ka jätkusuutlikele arendusprojektidele rahastamise leidmine on oluliselt raskemaks muutunud. Ei pea olema šamaan, et näha ette suuri muutusi.

Julgeksin pakkuda, et oma 30 000 ehitussektori töötajat on sunnitud leidma uue töö mõnes muus valdkonnas. Võivad need, kes sellele juba täna mõtleavad.

NB! Sain lugevalt tagasiside, et pealkiri on eksitav. Tal on õigus, täpsustan oma mõtet – tark ja osav ehitaja, kes on oma ametis pädev, ei peaks mõtlema uuele ametile. Pean mõistagi silmas eeskätt neid, kes hakkasid ehitajaks buumi laineharjal (ning neid, kes ei oma piisavat erialast kvalifikatsiooni, et igas turuolukorras toime tulla). Nende töökohti võib ähvardada koondamine, valdkonna parimad on kindlasti hinnas igas majandussituatsioonis.

Teisiti öeldes – pean silmas neid, kes tunnevad, et nad ei ole kindlalt parimate ehitajate 50% hulgas, kuid on piisavalt targad, et ehitusturul toimuvatest muutustest järeldusi teha.

Allikas: <http://www.reform.ee/kandidaat/taaviroivas/Blog&nID=1712>

[REPLIIK]

Kalev Kukk: pohmellist tuleb ise üle saada

Saabus lunastuse- ja röömupäev tuhandetele kriisikaarmatele. Lõpuks ometi tuli sõnum, mida nii väga oodati – statistikaamet kuulutas III kvartali SKP muuduks aastatagusega võrreldes -3,3 protsenti. Number numbriks, kuigi teadusliku korektsuse mõttes võiks rääkida ka selliste hinnangute statistilistest usalduspiiridest. See oleks aga juba hoopis teine jutt.

Küll tuleks meenutada, et majandusteade pole täppisteade, seal ei kehti üheselt otsesed kvantitatiivsed seosed. Enamik kriteeriume on kokkuleppelised, seda enam nende puhul tõmmatavate piiride tõlgendamine.

Ent Leev Kuumi septembrikuu Konjunktuuris öeldud sõnad pole karvavõrdki vananenud: „Eesti majanduses pole midagi erakordset (negatiivses mõttes) juhtunud – on lihtsalt raugenud välisrahale toetunud tarbimisbuum, millega kahetsusväärset samale ajale langes Eesti peamiste eksportiturgude konjunktuuri halvenemine.“ Nii et pidu on läbi, pohmellist tuleb sedakorda omal jõul üle saada.

Kogu lugu: <http://www.reform.ee/ee/politikad/arvamuslood/603>

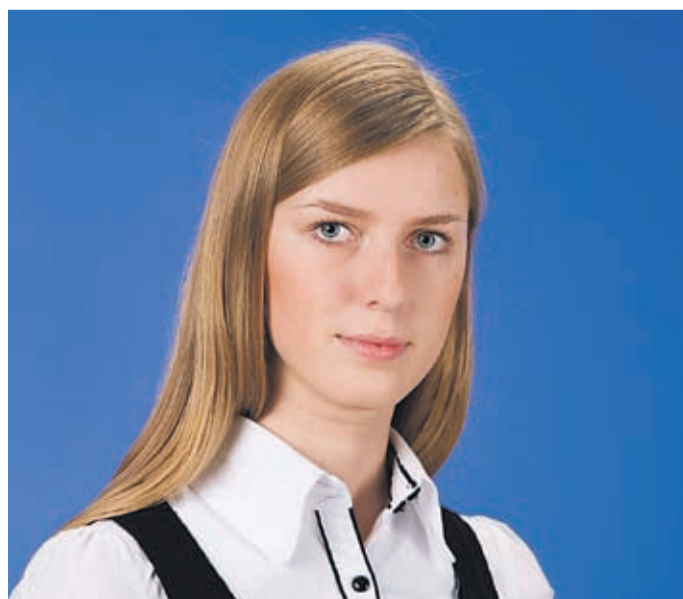
Kristiina Sild: erakonna uus kommunikatsiooninõunik

Alustasin oktoobris tööd Reformierakonna sisekommunikatsiooni nõunikuna, võttes üle Kristiina Esopi töökohustused, kes läks tööle Riigikogu aseimehe büroosse. Olen 22-aastane Pärnu tüdruk. Lõpetasin seal Süteva Humanitaargümnaasiumi, siirdudes edasi Tartu Ülikooli, kus omandasin bakalaureuse kraadi inglise filoloogias, kõrvalerialaga kommunikatsiooniteadustes ja suhtekorralduses. Just viimasega soovisin ka edasi tegeleda, plaanides lähiaastatel astuda kommunikatsioonijuhtimise magistrantuuri.

Töö Reformierakonna peakontoris annab mulle võimaluse ra-

kendada oma erialaseid teadmisi ning valmistuda ka edasisteks õpinguteks kommunikatsiooni alal, olles lähedal just sellele, mis mind kõige rohkem huvitab. Lisaks saan aeg-ajalt ära kasutada ka oma inglisekeelset tausta. Minu igapäevatoõ hõlmab muuhulgas reklaamkingituste ja -trükkide teostamist, intraneti arendamist, veebipoe toimetamist ning erakonna siseürituste korraldamist. Seni on kollektiivist ning tööst ainult positiivsed emotsioonid ja vastuvõtt igati soe. Vabal ajal tegelen meeleldi spordiga, olen suur filmi- ja muusikasõber ning armastan reisimist.

Kristiina Sild

Reformierakonna JÕULUBALL

Laupäeval, 13. detsembril 2008

kell 19.00 Pärnu Kontserdimajas

Musitseerivad Pärnu Filharmooniaorkester ja ansambel Rock Hotel

Anname üle 2008. aasta Kuldoravad

* Osalustasu kuni 30.11.2008 – 350 krooni, alates 01.12.2008 – 450 krooni. Öhtusöök ettetellimisel kuni 05.12.2008 250 krooni.

* Registreerimine ülekande alusel Eesti Reformierakonna pangakontole 221002169472, selgitusse märki osalejate nimed ja öhtusöögi soov. Sularahas saab tasuda erakonna peakontoris või oma maakonna arendusjuhi kätte.

* Lisainfo telefonilt 680 8080 ja www.reform.ee

[NAGU REFORMIERAKONDLANE]

Just nimelt õige majanduspoliitika tõttu oleme praegu allhankeriigi staatusest välja kasvanud ning nõudmised, mida peaksime endale esitama, on kõrgemad – mõte, et praegustes lähteoludes midagi natuke muutes võiksid varasemad lahendused uuesti tööle hakata, on põhimõtteliselt väär.

Rein Raud EPL 13.11

PAREMAD UUDISED

Paremad Uudised on Reformierakonna ajaleht, mis ilmub 8 korda aastas.

Peatoimetaja:
Peep Lillmägi
Toimetajad:
Henri Arras
henri@reform.ee
Silver Pukk
silver.pukk@reform.ee

Toomas Viks
toomas.viks@riigikogu.ee
Vastutav väljaandja:
Annika Arras
annika@reform.ee
toimetus@reform.ee
www.reform.ee
tel +372 680 8080

NaiRe käis Paldiskis

Selle sügise NaiRe kokkusaamine toimus 20.-21. septembril Kloogaranna Noortelaagris ja Paldiskis.

FOTO: NAIRE ARHIIV

NaiRe liikmed Paldiskiga tutvumas.

Mõned aastad tagasi sai alguse traditsioon – NaiRe peab oma suuroogu kaks korda aastas. Üks kord kevadel ja teine kord sügisel. Kahepäevased kokkusaamised on toimunud Eestimaa erinevates paikades. Ülesehituselt sisaldab programm alati poliitilist osa, kus kuulatakse erakonna

tegevpoliitiku, tunnustatud spetsialiste ja arutletakse poliitilistel teemadel.

Riigikogu liige Taavi Rõivas rääkis oma valimisvõitluse eelnevatest kogemustest ja jagas soovitusi 2009. a. KOV valimisteks. „Kui tahad saada kohaliku elu edendajaks läbi kohaliku omavalitsuse volikogu, siis on

soovitatav valimisvõitluses keskenduda ühele kitsale piirkonnale kogu valimisringkonnast. Valitakse seda kandidaati, kellel on oma visioon ja positiivne programm,” soovitas poliitik.

Nauditav oli kahe tipp-poliitiku

Valve Kirsipuu ja Ene Ergmaa vaheline mõttevahetus kutselise armee võimalikkuse teemal. Laupäeva hommikul sõideti Paldiski Lõunasadamasse, kus Robert Antropov rääkis sadama territooriumist, kaubavahetu-

sest, piirkonna elavdamise võimalustest ja Eesti merelaevanduse arengust Paldiskis. Osalejad said teada, et Paldiski Lõunasadam investeerib kuni 2009. aastani uute kaide rajamisse 355 miljonit krooni.

Edasi siirdusime Pakri poolsaare edelarannikul asuvasse Paldiski Põhjasadamasse, mis on erasadam. Paldiski Põhjasadamasse liiguvad peamiselt niisugused kaubartiklid nagu üld- ja puistekaubad, suuremõtmelised kaubad, uued sõidua autod ja konteinerkaubad. Mõlemas sadamas käisime sadama territooriumi ja kaubavahetust tutvustaval ringkäigul.

Ennelõunasel ajal jõudsime vaadata veel Paldiski linna, selle vaatamisväärsusi, kuulata üht-teist linna ajaloo ja nautida kaldalt vaadet Pakri saartele. Siin oli teejuhiks Paldiski NaiRe juht Regina Rass, kes andis põhjaliku ülevaate linna ajaloo, mälestistest, tänasest elanikkonnast, tööhõivest, haridusest ja majandusest. Osalejad tänavad Paldiski NaiRet sisukate päevade eest. NaiRe järgmine suuroogu toimub 2009. a. kevadel Harjumaa.

Margot Fjuk,
NaiRe esinaine

Cimber ***	Kunagine bänd	Vee-sõiduk	Pisike tavatus	Odavamad pääsmes	Selles	Klarnetist	Ravim Lennuk	Valuhüüd	Allveekapten	Pruned Log Index	McCaini alistaja	Publica	Number	Sõgedus	Male-mängu lõpetav sõna	Masina... (3 tähte)	X-täht	Fordi mudel	Igaüks	Riigikogulane	Elektri-boilerite kaubamärk
Vald Saaremaal									Nilbus					Aduma							
Kullamäe võistkond 1996/97 (5 tähte)																				Eesti Raadio	Noot
Jumalasalga						Helilooja	Hapnik						Destillaat	Raadiojaam						Kreeka täht	Asesõna
Meie esindaja Brüsselis				Ilutulestiku-firma	Spordiühing		Aar	Talv	Metroo	Diskrimineeritute linnaosa		E.Tubina ballett	Lumetorm						Kopsu ülemineku objekt	2x konsonant	Air Traffic
Võlts-				Endised käsikaalud	Meheniimi										Kirjanduslik tramminimi					Kuurortlinn Brasiilias	Tantsu-termin
Euroopa Liit	...lill (keisrikroon)	Berkeelium				Madagaskari poolalv	Tippmaletaja		Majadetail	Erutuse tipphek				Norimis-sõna	REM-i juht					Kunagine naisministri	Pragu
Nibin-...				Santehnika detail	Seen								...-TV	Mi-bemoll					Manuskript	Tehingul kasutatav "tankist"	Neem
Avalduse esitaja						Pinnavorm	Täpid tähtedel		Küttemehhanism	Põletusmärk			Käitis	Sopran (e + n)							100 kg
Eesti Vabariik		Emiiriirik	Jumestuskunstnik																		
Riidesuuruse tähis	Hüüe vene piiril	El. laengu ühik				Mineraalvesi	Hollandi juustulinn							Valjuhääldi	Paranenud						
Sadamaehitis	Briti rokkbänd			16ndik-kaust	Tehisjärv Tallinna piiril				Utmine	Kitsi					Abikaasa isa	Tollipunkt Pärnumaal					
Vormiriided						Pisike manguosa	Apetiit								... Eenmaa	Tünder					
Hundi häälsus				Koduelektroonika kaubamärk	999.			0,001 g	Kroon		Lind värvuliste seltsist	Express Mail									
Keemiatööstuse linn Venes (9 tähte)																					
Valdav osa						Sumeri linnriik			Liiderdama											Baar Tallinna vanalinnas	Küla

